

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

Rada Európy

CPT/Inf/E (2002) 2
Slovak / Slovaque / Slovenčina

**Európsky výbor na zabránenie mučenia
a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania
(CPT)**

CPT v skratke

Mandát

„Prostredníctvom návštev bude výbor skúmať zaobchádzanie s osobami zbavenými slobody s cieľom v prípade potreby posilniť ochranu týchto osôb pred mučením a pred neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním.“

(Článok 1 Európskeho dohovoru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania)

Prioritou je prevencia

V posledných rokoch kladie Rada Európy vo svojom úsilí zaručiť dodržiavanie ľudských práv čoraz väčší dôraz na predchádzanie porušeniam. Článok 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach ustanovuje, že „Nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu“. Tento článok bol podnetom na prijatie Európskeho dohovoru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania v roku 1987.

Dohovor zavádza mimosúdny preventívny mechanizmus na ochranu zadržovaných osôb. Jeho základom je systém návštev, ktoré vykonáva Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT). Sekretariát CPT je súčasťou Generálneho riaditeľstva pre ľudské práva Rady Európy.

Nezávislí experti

Členmi CPT sú nezávislí a nestranní experti z rôznych oblastí. Sú medzi nimi napríklad právnici, lekári alebo odborníci na väzenské alebo policajné záležitosti. Na štvorročné funkčné obdobie ich volí Výbor ministrov, rozhodovací orgán Rady Európy, a môžu byť opätovne zvolení na dve ďalšie obdobia. Za každý zmluvný štát sa volí jeden člen.

Systém návštev

CPT navštevuje miesta zadržovania (napr. väzenia a zariadenia na zadržovanie mladistvých, policajné stanice, záchytné tábory pre cudzincov alebo psychiatrické nemocnice) s cieľom zistiť, akým spôsobom sa zaobchádza s osobami zbavenými slobody a v prípade potreby odporučiť štátu nápravu.

Návštevy vykonávajú delegácie, ktoré zvyčajne tvorí jeden alebo niekoľko členov CPT, a ktoré sprevádzajú členovia sekretariátu výboru a v prípade potreby aj experti a tlmočníci. K delegácii sa nepripája člen výboru zvolený za krajinu, ktorá je navštevovaná.

Delegácie CPT navštevujú zmluvné štáty pravidelne, ale ak je to potrebné, môžu zorganizovať aj ďalšie návštevy „ad hoc“. Výbor musí návštevu oznámiť štátu, ktorého sa to týka, ale nemusí presne uviesť, aké obdobie uplynie medzi oznámením a samotnou návštevou, ktorá sa za výnimočných okolností môže konať okamžite po oznámení. Vláda môže uplatniť námietky proti termínu a miestu návštevy len z dôvodu obrany štátu, verejnej bezpečnosti, vážneho narušenia poriadku, zdravotného stavu osoby alebo z dôvodu, že prebieha naliehavé vypočúvanie v súvislosti so závažným trestným činom. V takýchto prípadoch musí štát okamžite prijať kroky na to, aby výboru umožnil návštevu v čo najskoršom termíne.

Neobmedzený prístup

Dohovor ustanovuje právo delegácií CPT na neobmedzený prístup na miesta zadržovania a neobmedzený pohyb v týchto miestach. Rozhovory s osobami zbavenými slobody sa vedú bez prítomnosti tretej osoby a výbor slobodne komunikuje s každým, kto mu môže poskytnúť informácie.

Odporúčania, ktoré CPT vypracuje na základe faktov zistených počas návštevy, sa stanú súčasťou správy zaslanej členskému štátu, ktorého sa to týka. Táto správa je východiskom pre permanentný dialóg s daným štátom.

Spolupráca a dôverný charakter

CPT má dve hlavné zásady – spolupráca a dôverný charakter. Spolupráca s národným orgánom je základným prvkom dohovoru, pretože cieľom je chrániť osoby zbavené slobody a nie odsudzovať štáty za porušovanie. Z tohto dôvodu sú zasadnutia výboru neverejné a jeho správy sú prísne dôverné. Ak však štát nespolicuje alebo odmieta zjednať nápravu v súlade s odporúčaniami výboru, CPT sa môže rozhodnúť urobiť verejnú vyhlásenie.

Samozrejme aj samotný štát môže výbor požiadať o uverejnenie správy spolu s jeho komentárom. Okrem toho CPT každoročne vypracúva všeobecnú správu o činnosti, ktorá sa zverejňuje.

Ratifikácia

Dohovor dodnes ratifikovalo 45 členských štátov Rady Európy.

Protokol č. 1, ktorý nadobudol platnosť 1. marca 2002, ustanovuje právomoc Výboru ministrov Rady Európy vyzvať ktorýkoľvek nečlenský štát na prístup k dohovoru.

Normy v oblasti zaobchádzania so zadržavanými osobami

Po rokoch pôsobenia v tejto oblasti CPT vypracoval normy, ktoré sa vzťahujú na zaobchádzanie s osobami zbavenými slobody.

Tieto normy uverejnil v brožúre „Normy CPT“.

Ďalšie informácie poskytnete:

Secretariat of the CPT
Human Rights Building
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
France

Tel.: +33 (0)3 88 41 39 39
Fax: +33 (0)3 88 41 27 72
E-mail: cptdoc@coe.int
Internet: www.cpt.coe.int

Štrasburg, september 2004
Foto na obálke: © CICR / MAYER, Till
